

Stichting Cuypersgenootschap

Stichting tot behoud van negentiende- en
twintigste-eeuws cultuurgood in Nederland

Gemeente Emmen

No.: 10.029699
- 6 MEI 2010

Secretaris
Leo Dubbelaar
Reijerskoop 149
2771 BH Boskoop
Telefoon: 0172-404760
06-23398363
e-mail: leodub@planet.nl

Aan het College van burgemeester
en wethouders van Emmen

Postbus 30.001
7800 RA EMMEN

1791-ung Bw

Onderwerp:
Aanwijzing Geref. Zuiderkerk,
Wilhelminastraat 13, op gemeentelijke
monumentenlijst

Datum:
4 mei 2010

Geacht College,

Het bestuur van het Cuypersgenootschap heeft met zorg kennisgenomen van de sluiting en mogelijke sloop van de gereformeerde Zuiderkerk, gelegen aan de Wilhelminastraat 13, 7811 JA Emmen. Ons genootschap verzoekt uw gemeente om de kerk, conform de vigerende monumentenverordening 2008, aan te wijzen op de gemeentelijke monumentenlijst. Tevens verzoeken we de gemeente (in samenwerking met de eigenaar) onderzoek te doen naar de mogelijkheden van herbestemming van de kerk.

De Zuiderkerk dateert uit 1923 en is ontworpen door de Groningse architect Y. (Ytzen) van der Veen. Het gebouw is een heel typerend voorbeeld van de gereformeerde kerkbouw uit de eerste decennia van de twintigste eeuw. Het kerkgebouw staat op een T-vormige plattegrond, is aan de achterzijde voorzien van nevenruimten en aan de voorzijde van een half-ingebouwde fronttoren met spits. Het kerkdak is voorzien van wolfseinden. Conform de richtlijnen van de gereformeerde liturgie is de inrichting met het bankenplan nauw op de kansel en het orgel gericht, die zich tegen de achterwand van de kerk bevinden. Inwendig bevinden zich balkons in het dwarsschip.

De architectuur toont sterke invloed van het werk van de belangrijke architect en kerkenbouwer Tj. Kuipers (1857-1942). Dat is niet verwonderlijk, omdat Van der Veen rond 1900 met Kuipers heeft samengewerkt bij de totstandkoming van een aantal gereformeerde kerken en de beroemde synagoge in Groningen. We zien in de Zuiderkerk de kenmerken van Kuipers onder andere in de genoemde T-vormige plattegrond terugkeren. Ook in de detaillering zien we de invloed van Kuipers, onder andere bij de boogvormige ramen van het dwarsschip, de gekoppelde rondboogvensters, het licht expressieve metselwerk bij het torenportaal en bij de expressief gevormde raampjes in de bovenste geleding van de toren.

In zijn geheel is dit type gereformeerde kerkbouw van Van der Veen en Kuipers een eigentijdse, rationele interpretatie van stijlen uit het verleden, met kenmerken van het romaans, hetgeen vooral door de bekende architect dr. H.P. Berlage (1856-1934) is beïnvloed.

Het interieur is in de jaren vijftig gemoderniseerd: zo kwamen er een nieuwe kansel en een nieuw orgelfront. De oorspronkelijke ruimtewerking en liturgische inrichting uit het ontwerp van Van der Veen zijn, ondanks deze aanpassingen, nog steeds herkenbaar.

Bij de herbestemming van het kerkgebouw is het zaak om de monumentale waarden te behouden en waar nodig te herstellen. Het behoud van het exterieur is van het grootste belang. Ook de ruimtewerking en bijzondere details in het interieur dienen zoveel mogelijk behouden te blijven. Dat maakt dat wij een tegenstander zijn van de realisatie van woningen in de kerk. Bij woningen gaat de ruimtewerking immers altijd verloren, en zijn forse ingrepen in de gevels onvermijdelijk. Andere functies, bijv. sociaal-culturele, maar zelfs ook de vestiging van een bedrijf, zijn wel heel goed mogelijk, mits de aanpassingen aan het interieur reversibel zijn.

Het is denkbaar om een deel van de ruimte achter of naast de kerk te gebruiken voor de bouw van enkele woningen om zo de restauratie en herbestemming van de kerk te financieren. Van belang is uiteraard wel om niet hoger dan de kerk te bouwen, ze moet goed zichtbaar blijven.

Wellicht is het een idee om als de Stichting Oude Drentse Kerken bij de herbestemming te betrekken. Mogelijk heeft deze stichting zelfs belangstelling om de kerk van de huidige eigenaar over te nemen. De genoemde stichting heeft, ondanks haar naam, reeds enkele jongere kerken (uit de negentiende- en twintigste eeuw) in haar bezit. Aankoop door/betrokkenheid van de Stichting Oude Drentse Kerken maakt de kansen op een duurzaam behoud en maatschappelijk relevant hergebruik aanmerkelijk groter.

Uiteraard is het Cuypersgenootschap bereid om, wanneer nodig, een verdere inhoudelijke bijdrage te leveren aan het herbestemmingsproces.

Graag zien wij uw besluitvorming met vertrouwen tegemoet.

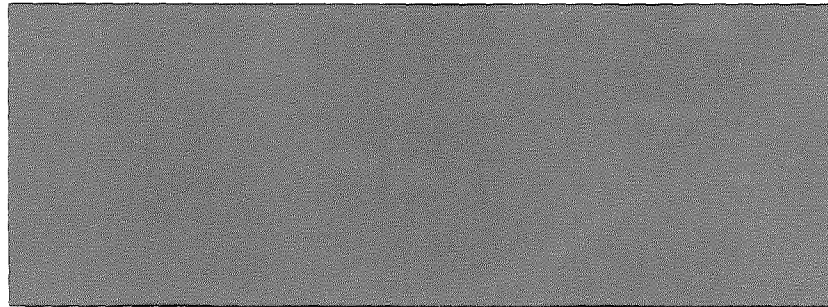
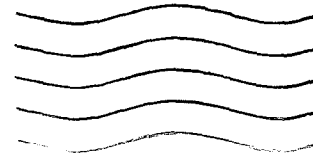
Hoogachtend,
het bestuur van het Cuypersgenootschap,
namens deze,

L.W. Dubbelaar, secretaris

Cuypergenootschap

Postbus 575, 6800 AN Arnhem

GOBPP 7800RADD1